

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

**PRINS KAREL,
GRAAF VAN VLAANDEREN**

toneelspel in twee bedrijven

1880
door

Rudy Geldhof

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2010
Nr.1738

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DRIE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *PRINS KAREL, GRAAF VAN VLAANDEREN* op te voeren moet de naam van auteur *RUDY GELDHOF* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2009/220/12
ISBN 978-90-385-10613

© 2009 Toneelfonds J. Janssens/Rudy Geldhof
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

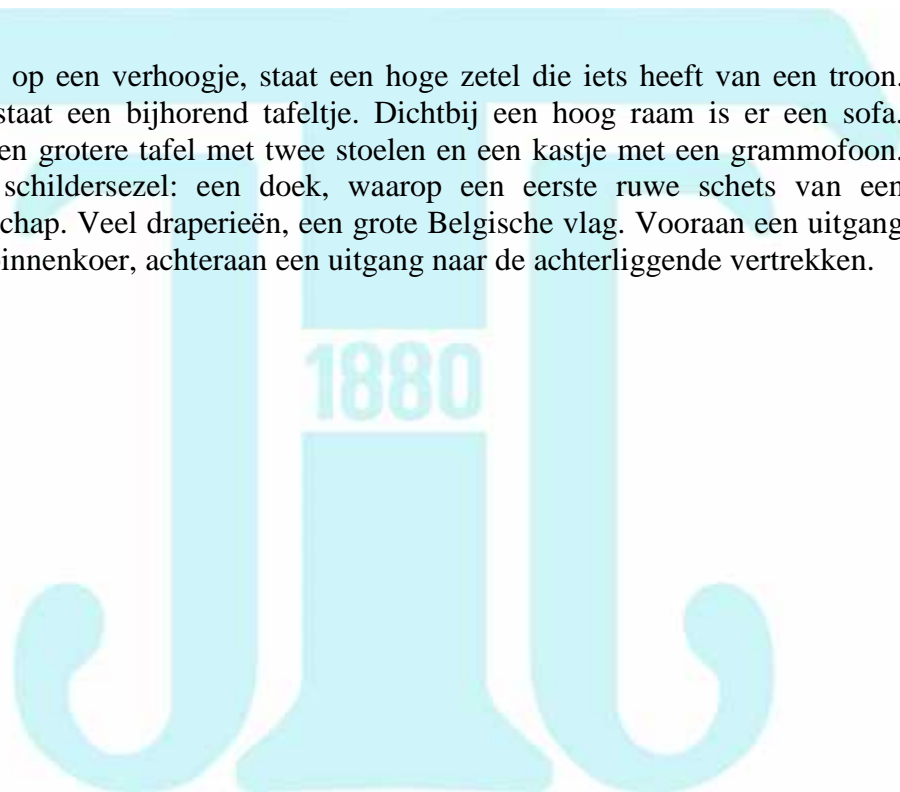
(1 dame – 1 heer)

PRINS KAREL, in de zeventig.

ANNA, een jaar of zestig.

DECOR

Centraal, op een verhoogje, staat een hoge zetel die iets heeft van een troon. Ernaast staat een bijhorend tafeltje. Dichtbij een hoog raam is er een sofa. Verder een grotere tafel met twee stoelen en een kastje met een grammofoon. Op een schildersezal: een doek, waarop een eerste ruwe schets van een rotslandschap. Veel draperieën, een grote Belgische vlag. Vooraan een uitgang naar de binnenkoer, achteraan een uitgang naar de achterliggende vertrekken.

EERSTE BEDRIJF

***1* De uitverkoop van Raversijde - Suiker in de thee**

(Terwijl het publiek plaatsneemt, staat het raam open. De geluiden van een openbare verkoping zijn hoorbaar. Ondertussen zit Karel in zijn zetel, wandelstok, verrekijker en Navy-fluitje bij de hand. Hij drinkt af en toe thee uit een porseleinen servies. Hij bekijkt het publiek dat plaatsneemt superieur, meester van de situatie, met een lachje dat binnenpretjes verraad. Anna komt een paar kartonnen dozen met servies halen uit de vertrekken achterin. Bij het achterwaarts naar buiten gaan, maakt ze telkens een kleine reverent. Ze is zo goed als lucht voor Karel. Het publiek heeft plaatsgenomen. De zaallichten doven. Karel blijft zijn publiek nog even hautain, met een geamuseerd lachje aankijken. Het lawaai van de verkoping vermindert wat. Tenslotte)

KAREL : Ik, Prins Karel Théodore Henri Anton Meinrad, Graaf van Vlaanderen, wil dat ge deze dag nooit vergeet. Vandaag verkoop ik de koninklijke... prinselijke inboedel. Vandaag gaan voor het eerst de poorten van mijn domein Raversijde voor u open. Vandaag verkoop ik mijn laatste bezittingen. Waarom ik dat nu doe, waarom ik nu de bilan opmaak? Ik voel de tocht, de zeelucht, le vent du Nord, dat wekt tot leven, maar ik voel ook le vent de la mort. A mon age... ouderdom is een ongeneeslijke kwaal, ook al is men van koninklijken bloede. Ik hoor de zeemeeuwen op het strand, maar aan mijn buitenmuren wachten de kraaien. Daarom wil ik na dertig jaar teruggetrokken leven en stilzwijgen nog één keer een publieke daad stellen, allicht mijn laatste: een openbare verkoping... van een leven. Ge waart mijn volk, een goed volk, ge hebt het recht te zien hoe ik hier al die jaren heb geleefd, geprangd tussen de Noordzee en mijn versterkte omwalling, in mijn vissershuisje, tussen bunkers van de Atlantikwall en oude Duitse landmijnen. Mijn hangars staan voor u open. Ze bevatten de souvenirs van een leven. Een vruchtbaar leven. Alles is te koop. Gij krijgt goede marchandise, ik krijg een goede prijs, zodat ik het einde kan

halen. Heb ik materiële zorgen, toch zult ge me niet horen klagen. Ik heb mijn verleden... Ik ben een hoge boom, ik heb veel wind gevangen, maar...

(Hij wil zich thee bijschenken en merkt dat de theepot leeg is. Hij neemt het Navy-fluitje en blaast er op)

Ik woon hier eenvoudig, maar vrij. Als ze me uit het paleis gezet hebben, in negentien vijftig, toen hebben ze me de riantste kastelen aangeboden. Uit een soort schuldgevoel, en... om me in het oog te kunnen houden. Ze wilden een vleugellamme kip van me maken, in één van hun vergulde hoenderhokken. Argenteuil, Belvédère... Ik ben geen pluimvee, zoals zij, ik ben een vrije vogel. Mijn nest is simpel, maar wordt de adelaar bewonderd om zijn nest of om zijn hoge vlucht? Daarbij, een gepensioneerd pastoor moet niet in zijn vroegere parochie blijven.

Ik, Prins Karel, Graaf van Vlaanderen, woon liever hier, le plat pays, tussen mijn Vlaamse mensen. Vlamingen, eeuwenlang onderdrukt, en daardoor sterk. Kort gestuikt, voeten stevig in de poldergrond. Weinig van zeps, met weinig tevreden en toch levensgenieters.

Dat zo 'n grond geen grote staatsmannen of denkers voortbrengt? Geen Pascals of Montaignes? Nee, maar wel een Streuvels, de brooddeeg tussen zijn vingernagels, maar wat een pen! Cyriel Buysse, nog zo 'n verteller. De Vlaamse Guy de Maupassant, maar slimmer, Vlaamser. Hij liet zich niet kapotmaken door syfilis bij de filles publiques, maar kwam tot leven bij een rijke weduwe. Een andere compagnon de voyage in mijn leven was de grootste staatsman die België gekend heeft. Cent pour cent flamand, eenvoudig, sloddervos, pijpje bezadigd in de mond en slimme oogjes achter de brilleglazen. Nee? Ge komt er wel op.

(Anna komt op. Zonder haar aan te kijken)

Du thé, avec beaucoup de sucre. Er zat te weinig suiker in.

(Anna aarzelt een kort moment, maar neemt dan de theepot en verdwijnt achterin. Ze gaat achterwaarts naar buiten, een kleine reverentie makend. Karel hoort dat het er levendiger aan toe gaat op de verkoping, hij neemt zijn verrekijker en staat met behulp van zijn wandelstok op. Hij gaat naar het raam en kijkt naar buiten, daarbij af en toe zijn verrekijker gebruikend)

Een Breugheltafereel! Op en top Vlaams! Mijn binnenkoer, mijn hangars, anders zo verlaten, nu zwart van het volk. In het midden: de tafels met de prinselijke bezittingen. Op een estrade: de veilingmeesters. Als die maar te vertrouwen zijn. De kopers: antiquairs en professionelen, maar vooral veel gewoon volk. Kinderen, bejaarden... Daar een oud koppel, de man heeft de Belgische tricolore in de revers. Dat is er een die heimwee heeft. En de commerce draait, daar verhuurt een boer zijn weide als parkeerplaats. Frietkramen, hotdogs, crème à la glacé. Jonge gezinnen spreiden een deken uit. De picknickmand wordt aangesproken. De portatief staat aan. Un déjeuner sur l' herbe. Hun vaders zullen hen verteld hebben over de tijd van het regentschap. Ze maken er een dagje van. Een volksfeest... Ik gun het mijn volk...

(Karel kijkt door de verrekijker, gniffelt)

Natuurlijk, die mochten niet ontbreken. Het R4tje van de B.O.B. En daar, het volkswagentje van de Staatsveiligheid. Bruxelles espionne. Doen ze geregeld. Ze weten dat ze op afstand moeten blijven. Af en toe, als het me zo uitkomt, schiet ik mijn tweeloop in hun richting. Dan wordt zo 'n Renaultje een Porsche. Honderd vijftig per uur richting Brussel, naar le Petit neveu, die daar nu op mijn troon zit. Blablabla, votre oncle heeft weer dit gedaan, blablabla votre oncle heeft weer dat gedaan. *(Hij lacht. Ineens kwaadaardiger)* Ik moet hier geen espionnen! Dat ze me met rust laten. *(Zijn verrekijker valt bijna uit zijn handen van opwindend. Hij kalmeert)* Heb ik nog uit mijn Navy-tijd. Dit ook. *(Hij bekijkt het fluitje)* Toen waren we jong! Vingt ans! Le diable au corps!

Alles wat er van die duivel overblijft, ce sont... les griffes. En nog een paar zaken. De Navy, dat is: karaktersterkte. Het eigen lichaam niet ontzien. Om zes uur uit de veren, mijn hele leven lang, zoals mijn oom, uw Leopold Deux, en mijn vader, uw Albert Premier. *(Hij kijkt naar buiten)* Ah, ze beginnen aan de soepterrines. *(Gniffelt)* Allemaal kwaliteitsproducten. Soepterrines, kookpotten, braadpannen! Een buitenkansje! Twaalf paar rijlaarzen. Gaan zo de deur uit, iedereen kan daar in, maat 47. Kolenkacheltjes, Duveltjes, vijftig stuks, populair artikel nu de mazout de prijs van whisky gaat. "Niet uw Duveltjes" zei mademoiselle. "Ze gaan u uitlachen voor oudijzermarchand" - "De Duveltjes en de honderd twintig stenen bierpotten juist wel" zei ik "Zo zien ze hoe rijk de prins is, die zes jaar lang hun land bestuurd heeft." De hangar met mijn miniatuurtreintjes, die blijft gesloten. En zaken met sentimentele waarde zijn ook niet te koop. De viool van mijn moeder, uw koningin Elisabeth, de bril van mijn vader, het kaartspel van Marie-Henriette. Nee? Ge hebt toch vaderlandse geschiedenis gehad op school? Marie-Henriette was de vrouw van uw Leopold Deux. De man was nooit thuis, altijd op weg van de ene schone plek naar de andere zullen we maar zeggen. Ge kent zijn appetijt... Zat zij hele dagen alleen, te kaarten met haar kameniers. Ze vond zelf nieuwe spelen uit. Marie-Henrietten was een wijdverbreid kaartspel in haar tijd. Spelen mademoiselle en ik ook vaak. Passioneel spel... *(Hij kijkt door de verrekijker naar buiten. Hij schrikt van iets op, kijkt nog eens en blaast dan in paniek op zijn fluitje, richting achterwand)* Mademoiselle!

(Anna komt gehaast op, met de verse thee)

***2* De vragenlijst van de tv**

KAREL : Wat is dat? Ze leggen daar kabels. Ze zijn afluisterapparatuur aan het plaatsen. Ze maken misbruik van mijn gastvrijheid. Daar!

ANNA : Dat is de televisie, monseigneur.

KAREL : Televisie?

ANNA : Ik heb ze zelf moeten vragen van u.

KAREL : Mmm. Ze zijn van hun woord. Dat is goed. Het volk heeft recht op informatie. Thee. *(Karel gaat naar zijn zetel en laat zich thee inschenken door Anna)* Er is toch meer suiker in?

ANNA : Ja monseigneur. Maar als ge me permitteert, de dokters hebben gezegd...

KAREL : Dokters! Zwijg me van dokters. Ils vivent des maladies de ceux qui en meurent!

(Er is meer lawaai hoorbaar buiten. Karel doet teken dat Anna het raam moet sluiten, wat ze direct doet. Karel proeft argwanend van de thee. Hij lijkt tevreden)

Geef me de vragenlijst.

(Anna haast zich om Karel de vragenlijst, die binnen zijn handbereik op het tafeltje ligt, te overhandigen)

Dit hebben ze ontvangen?

ANNA : Ja, monseigneur.

KAREL : Ze mogen u alleen deze vragen stellen. Hoedt u voor die kerels van de televisie, mademoiselle. Gezagsgetrouwe slippendragers van het Hof. Bang voor niets, maar komt Laken ter sprake, één bende volgzame lakeien, zoals iedereen in dit land, de magistratuur, de academische wereld, de politieke bende, het leger, de kerk. Eén telefoontje van het Paleis, en ze springen in de houding, pink aan de naad van de broek. Ge weet wat te antwoorden?

ANNA : Ja, monseigneur.

(Karel kijkt haar eventjes onderzoekend aan en leest dan de eerste vraag van de vragenlijst, op een monotone toon, zoals destijds bij het stellen van catechismusvragen)

KAREL : Eén. Hoeveel denkt u dat de veiling zal opbrengen?

ANNA : Eh... de prins hoopt op één miljoen...

(Karel volgt met argusogen of ze de tekst wel letterlijk zoals op het blad voor hem en met de goede intonatie zegt)

... het grootste gedeelte dient om de achterstallige wedde en RSZ van zijn werkmans uit te betalen. De man is al achttien jaar trouw in dienst, de Prins wil hem niet langer op zijn loon laten wachten.

(Karel knikt tevreden)

KAREL : Twee. De kranten schrijven dat de Prins de verkoop organiseert om het Hof en zijn familie een neus te zetten. Is dat zijn onderliggende bedoeling?

ANNA : *(Verontwaardigd)* Er is geen onderliggende bedoeling...

KAREL : Mis! Mis! Mis! *(Niet verontwaardigd! Geamuseerd!)* Ik sta er boven! *(Met een lachje)* Er is geen onderliggende bedoeling... *(Hij doet teken dat ze 't mag proberen)*

ANNA : *(Geamuseerd)* Er is geen onderliggende bedoeling...

(Karel knikt tevreden)

... De Prins zit alleen in geldnood. Zijn enige inkomen is wat hij verdient met zijn schilderijen. Die verkopen wel goed, de Prins is ook een goed schilder...

(Karel kijkt op het blad, corrigeert haar, monotoon)

KAREL : Begenadigd...

ANNA : ... een begenadigd schilder, maar er zijn al meer getalenteerde schilders in armoede gestorven.

(Karel knikt. Hij is min of meer tevreden)

KAREL : Drie. Hoe is de Prins in geldnood geraakt?

ANNA : Acht jaar geleden heeft de Prins, op dringend verzoek van de toenmalige Eerste Minister, minister Eyskens, afstand moeten doen van zijn dotatie. Verplicht-vrijwillig afstand moeten doen.

KAREL : Vier. Heeft de Prins daar nu spijt van?

ANNA : Nee. Hij is te trots. Te trots voor deze tijd. Eyskens zei: "Zoals ieder jaar moet de dotatie gestemd worden in het parlement, ik verwacht moeilijkheden. 't Is mogelijk dat de regering daarover valt" Aangezien de Prins een groot democraat is, heeft hij dan afstand gedaan van zijn dotatie. Andere familieleden van hem niet...

KAREL : Goed. Langs uw neus weg, dat laatste. Vijf. Het schijnt dat de Prins hier weg moet. Domein Raversijde zou onteigend worden?

ANNA : Ja. De burgemeester van Oostende zit daar achter, en hogere machten in Brussel. Niet erg dankbaar ten opzichte van iemand die zijn land zo lang recht gehouden heeft, langer dan zijn...

KAREL : Niet zo klagerig! Ongenaakbaar! Ge zijt de spreekbuis van Prins Karel, Graaf van Vlaanderen!

ANNA : (*Zelfbewuster*) ... langer dan zijn broer Leopold Drie, dat vinden velen onrechtvaardig.

KAREL : (*Knikt*) Zes. De Prins ontvangt hier geen bezoek van zijn koninklijke familie. Botert het niet tussen hen?

ANNA : Toch wel. Maar de Prins vindt dat hij de Koning en de andere leden van de koninklijke familie netjes moet kunnen ontvangen...

(Karel geniet zodanig van haar overtuigend betoog, dat hij vergeet te volgen op het blad en haar vol bewondering aanstaart, reeds genietend van het effect dat dit antwoord zal hebben op zijn familie)

... en hij woont in meubelen die de Duitsers hebben achtergelaten en die hij zelf in elkaar geknutseld heeft. Buiten mij en de werkman beschikt de Prins over geen personeel.

KAREL : (*Knikt genietend*) Zeven. Laatste vraag. Waar is de Prins nu?

ANNA : In zijn kamertje. Ik ga hem straks dienen, ik heb nog niet eens de tijd gehad om voor zijn thee te zorgen.

KAREL : (Verbergt zijn binnenpretjes. Zo koel mogelijk) Het kan er mee door. Ga nu maar. En hou ondertussen de veilingmeesters in het oog, en leg uw oor te luisteren bij het volk. Ik wil weten wat het volk denkt over mij.

(Anna knikt en gaat af)

***3* Coburger of Wittelsbach - Karel, Leopold en de dood van Albert - Jacqueline**

KAREL : *(Richt zich opnieuw tot de zaal)* Ze doet haar best. Ze staat aan mijn kant, en wie aan mijn kant staat, wordt beloond. Erkentelijkheid, rechtschapenheid, het zijn begrippen die in mijn blazoen staan. Goedheid zelfs. *(Karel meent verwondering te merken onder het publiek en kijkt hen een beetje spottend, geamuseerd aan)* Wat denkt ge? Is dit de Prins Karel waar wij zoveel wilde verhalen over gehoord hebben? Een heilige, zoals het neefje? Ik ben geen heilige, maar ik ben ook niet het liederlijk beest, zoals ik afgeschilderd ben in de pers en door mijn fam... *(Hij slikt dit in)* Drank en geld en vrouwen... Er zou meer drank door mijn keel gevloeid zijn dan water door alle Belgische schotbalken en sluizen samen... *(Karel steekt vaart achter zijn betoog)* ... Vrouwen, ik zou hun slaaf geweest zijn, er fortuinen aan verbrast hebben. Mijn nachten zou ik gesleten hebben aan de obscurste schenkbanken, in sofa's bij dames van de lichtste zeden, mijn dagen zou ik doodgemaakt hebben met deliriums en luiheid. En als regent was ik slechter dan Alva, met al die terdoodveroordelingen van collaborateurs. Prins Karel, een wrede paljas! *(Minzaam, hij staat er boven. Rustiger)* Kwaadaardige legendevorming, zoals ook uw koning Leopold Deux te beurt viel. Terwijl hij volop bezig was België een kolonie te schenken, terwijl hij die schitterende zwarte symfonie aan het componeren was, bespeelde de pers de viool van de ondankbaarheid. Ze vergeleken hem met Attila, Genghis Khan, Torquemada, Ivan de

Verschrikkelijke... (*Hij steekt opnieuw vaart achter zijn betoog*) Hij was een natuurramp - ja, omwille van die afgehakte negerhandjes, getrukeerde foto's van Kodak - ze vergeleken hem met aardbevingen, cyclonen, sneeuwstormen en vulkanische uitbarstingen. Maar dat voldeed hen niet. Tot ze het gevonden hadden: Leopold Deux was alleen te vergelijken met "de Zondvloed"! (*Hij bedaart. Hautain*) Zoals ze Leopold Deux gezocht hebben, zo hebben ze mij aangepakt. Ach, hoe redeneert het volk? De dichter wist het al: "Laten we onze zonden afwentelen op de koning". Maar mag de nachtegaal zich storen aan het getjilp van de mussen? Daarom is het goed dat ge gekomen zijt, daarom is het dat ik mijn poorten vandaag voor u open. Om u te laten meegenieten van de waarheid omtrent uw prins-regent. Gij zijt het volk, ik heb lang gezwegen, ge hebt recht op de waarheid, voor het te laat is. Attention, ik weet wel, ge zijt uit op sensatie: la question royale, mijn strijd met Leopold, de problemen met mijn familie... Geduld, straks... Over mijn assistenten, mijn ministers ga ik het ook hebben, en over de man die mijn rechterhand was - de man met de pijp en het brillette, ja? - Achilles Van Acker. En zijn kleurrijke collega's ga ik ook niet vergeten, kleurrijk in de betekenis van rijk aan wisselende kleurschakeringen... Kleur... misschien laat ik u toekijken hoe ik werk. Kunt ge zelf oordelen... Dat schilderen zit me in het bloed. Ik ben nog maar een paar jaar bezig, maar ik schilder al sinds mijn kinderjaren, niet met potlood of penseel, maar in gedachten. Mijn artiestennaam? Karel van Vlaanderen. Dat artistieke heb ik van de Wittelbachs, van mijn moeder dus, uw koningin Elisabeth. Ik heb me altijd een Wittelsbach gevoeld, zoals zij, geen Coburger. De Coburgers, op intellectueel en artistiek vlak? Niet veel om het lijf, ce sont surtout des bons techniciens, techniekers. Pruisen. Dat hebben ze van de stamvader, Leopold Premier. Toen hij jong was, was hij nog te doen, een schone jongen. Zijn bijnaam? De dekhengst van Europa, met als grote ambities het jagen op een troon en de duivenmelkerij. Na veel zoeken vond hij zijn troon, waar anders dan in het land van de duivenmelkers. Toen hij ouder werd, kwamen zijn echte Coburgertrekken boven: ijdel en zeurderig. Zat hij daar in zijn hoek, met gepoederde wangen, zijn wenkbrauwen bij te werken met een potlood en een scheef pruikje op zijn kop. Had hij waarschijnlijk het haar van een staljongen

op zijn vorstelijk hoofd. Urenlang hield hij zich bezig met het verpulveren van kwasten en epauletten om er vazen en soepkommen mee te vergulden. Ik ben geen Coburger, ik ben een Wittelsbach, zoals mijn moeder. De Coburgers? Protestantse afstammelingen van een obscuur roofriddergeslacht uit Saksen. De Wittelsbachs? Een oud gedegen geslacht van Keurvorsten, voor de vorm katholiek, eigenlijk liberaal, humanistisch, verdraagzaam, zoals ik. Onder invloed van mijn moeder heeft mijn vader, uw Albert Premier, zijn autoritaire Coburgertrekjes wat laten varen. Een humane verademing. Hij zwoer het megalomane van Leopold Deux af en voerde de monarchie terug naar mensenhooft: aandacht voor sociale veranderingen, de Vlaamse beweging, de gewone man. Attention, bepaalde trekken van de Coburgers heb ik wel. Van Leopold Deux - le roi des Belges et des belles - heb ik bijvoorbeeld... een gezonde belangstelling voor... Le petit neveu vindt mij losbandig. Maar naast le petit neveu lijkt zelfs kardinaal Seunens frivol. En de scherpe tong heb ik ook van Leopold Deux. De Belgen? Petits gens, petits esprits. La Belgique? C'est une entreprise comme une autre. Het Belgisch volkslied? Wie daar tegen kan, kan tegen alles. Maar voor de rest ben ik een Wittelsbach. Mijn moeder Elisabeth! Ah! Haar extravagantie! Keken ze nogal van op hier! Net als ik begon ze in de winter van haar leven te schilderen. Driemaal per week vioolles bij de virtuoos Eugène Ysaye, daar werd over geroddeld natuurlijk. Op een dag liet ze zich aan de mast van een schip vastbinden. Wou ze eens een storm aan de lijve meemaken. Filosofie, yoga, hindoeleer, psychiatrie. Alles pakte ze aan. Toen het nog geen mode was, toen iedereen er nog bijliep, bleek als de dood, liet ze zich al bruinbakken in de zon, tot ze rood werd. In haar oude dag pakte ze haar even rode vriend Camiel Huysmans bij de arm en sleurde hem mee naar het bloedrode Peking van Mao. En gij, het volk, gaf haar direct een bijnaam: Rooie Bette. Oh! De katholieken stonden op hun kop! Le petit neveu is het direct moeten gaan expliceren bij de Paus. En mijn moeder maar binnenpretjes hebben. Was ze dan zo rood, een communistische koningin? Natuurlijk niet, ze deed het uit pure tegendraadsheid, een enfant terrible... zoals ik, een Wittelsbach. Ik hield van haar, ik aanbad haar. Was het wederkerig? Ja... maar ze kon het niet altijd tonen. Ik was maar de

tweedegeboren zoon. Een koningin moet de meeste aandacht schenken aan de eerstgeborene, de troonopvolger. Leopold heeft geluk gehad. Voor hem had ze tijd, voor mij...? Was er een geschil tussen Leopold en mij, dan stond ze misschien in gedachten aan mijn kant, maar in het openbaar...? En ze had het altijd zo druk, vioollessen, jonge kunstenaars begeleiden, reizen... Maar zo wordt een kind zelfstandig, ik ben altijd zelfstandig geweest... Van bij mijn geboorte al. Ik werd verwacht voor begin november 1903. Ik besliste in oktober te komen. Het land was content. Mocht er iets gebeuren met Leopold, ze hadden nu iemand in reserve voor de troon. Ze wilden direct een pilaarbijter van me maken en doopten me met water uit de Jordaan. Maar of dat veel geholpen heeft? Wat wel effect had, ik had een Vlaamse voedster. Met de melk zoog ik de liefde voor het Vlaams en de Vlamingen in. En telegrams dat er toekwamen bij mijn geboorte! 3.152! (*Langs zijn neus weg*) 750 meer dan voor Leopold. En we groeiden samen op als broers. We hadden natuurlijk ook een zusje, maar die... (*gebaar alsof hij ze onbelangrijk vindt*) Leopold en ik waren altijd samen, schoten goed op. Verschillend van karakter, dat wel. Ik speelser, hij ernstiger - saaier? - doordrongen als hij was van zijn toekomstige taak. Hij hield zich aan de regels, tandis que moi...? Op een dag, we hadden net vioolles gehad, op een dag zeg ik tegen een hofdignitaris, het soort stijfdeftig paladijn dat opgedirkt is als een hotelportier, ik zeg: "Een straatveger is meer waard dan een muzikant". De brave man direct naar mijn vader natuurlijk. Blablabla... Vijftien dagen kamerarrest. Leopold kwam me troosten, in 't geniep, één keer maar, meer durfde hij niet. Toch goeie vrienden... Tijdens de Eerste Wereldoorlog verloren we elkaar een beetje uit het oog. Ik kreeg een opleiding bij de Navy, (*Fier*) als adelborst. Leopold werd geregeld naar het front gesleurd. Daar zoude hij zagezegd even zware zandzakjes als de gewone soldaten. Ge kent dat. In oorlogstijd moet een koninklijke familie haar rol spelen. Van mijn vader werd een ridder gemaakt, van mijn moeder een Florence Nightingale. En Leopold speelde het kindsoldaatje. Een beetje romantiek voor de soldaten in de loopgraven, om het patriottisch gevoel op te peppen. Ik mocht niet meedoen. Ik moest in Engeland blijven. Na de oorlog zagen Leopold en ik elkaar terug. Nu werd ook ik gebruikt. In iedere stad

verschenen wij als voltallige koninklijke familie. Blijde intochten te paard. Krijgshaftig.

(Karel blikt achterdochtig in de zaal)

Ja, ik weet het. Op één van die intochten werd ik geschandaliseerd! Tenminste volgens de pers. Men schreef dat ik op mijn paard zat als een boerekinkel en dat mijn vader, de koning, mij toeriep: "Zet u recht, neem een voorbeeld aan uw broer!" (*Opgewonden*) Het is overdreven, zelfs gelogen! Mijn vader zei iets als "Hou de teugels strakker". Mijn vader zou mij in het openbaar nooit beledigd hebben! Trouwens - ondanks alle standbeelden - geloof niet dat mijn vader graag op een paard zat. Hij zei altijd: "Het beest vindt het vervelend en ik ook." Maar Leopold, die verslond de kranten natuurlijk. "Zet u recht gelijk uw broer". Kaarsrecht liep hij rond in die dagen, geen blik gunde hij mij, ja, een smalend lachje. Toen al had hij alleen oog voor de "uiterlijke" vormen van waardigheid, tandis que moi...

(Hij beseft ineens dat hij zich te veel bloot geeft, zwijgt en drinkt nerveus van zijn thee, die blijkbaar niet smaakt. Kwaad)

Toch is er te weinig suiker in! Ja, en zo leefden we verder, ik met mijn liefde voor de gewone man, hij kin omhoog, wachtend tot hij op de troon zou stappen. Wat richtte hij ondertussen uit? Niets, buiten één ding, de verstandigste daad van zijn leven, hij trouwde met prinses Astrid. Wat hem op slag de populairste man van België maakte. Later zou hij de blunder van zijn leven slaan door te hertrouwen met die... Enfin... Hij had een vrouw, acht jaar later had hij de troon. Een nationale ramp. Ik bedoel, door een nationale ramp. Le roi Albert verongelukt te Marche-les-Dames! Een koning sterft, en daar begint de legendevorming.

(Karel somt op, in een snel ritme. Het is duidelijk dat hij zich distantieert van dit geroddel)

Zelfmoord. Vermoord in Brussel met een revolvershot en het lijk vervoerd naar Marche-les-Dames. Van de rotsen geduwd. Vermoord door Nazi's, net als Dolfuss en Alexander van Joegoslavië. Zelfs mijn moeder Elisabeth zat achter de moord. Want wie ontdekte het lijk van mijn vader? Hofmaarschalk De Grunne, en die was in die tijd de minnaar van mijn moeder. Men zei: "Het is niet moeilijk een lijk te ontdekken, als men de dader is." En het "slechte" huwelijk van mijn ouders werd blootgelegd. Ze pasten niet samen: zij extravagant, hij introvert. Zij paraderend met haar vele minnaars in het openbaar, hij de katjes knijpend in het donker. Ach...! Het volk mag hoereren zoveel het wil, maar een koning drukt de hand van een vrouw, en ze is zijn maîtresse. Het is zoals Achilles Van Acker altijd zei: "Het volstaat soms dat iets verzonnen wordt, opdat het nadien werkelijkheid zou worden." Wat wordt er over mij al niet verteld? Dat ik niets anders gedaan heb dan... conjuger le verbe aimer? Je suis un homme. Bij een vrouw ligt dat anders. Die moet op haar eer letten. Want un amant, c'est de l'amour; deux, c'est du tempérament; mais trois, c'est du commerce! Soit... Het volk zou snel aan de lijve ondervinden wat een groot koning het kwijt was. De moeilijke tijden waren volop in aantocht. Fascistische regimes staken overal de kop op, kreten om meer autoriteit, l'air du temps... In zo 'n tijden heeft een volk een integer koning nodig. En wie belandde er nu op de troon? Leopold. Het was maar de vraag of hij zou kunnen weerstaan aan de lokroep van de Nieuwe Orde ideeën. Voor mij persoonlijk was de dood van mijn vader... un vrai désastre. Ik had nu het gezag van Leopold boven me. Ik zou het rap gaan voelen. Het was de tijd dat ik... verliefd werd... (*In zichzelf*) op Jacqueline... een meisje uit de burgerij. Prinsessen, adellijke dames... anderen doen er mee wat ze willen. Voor mijn part...! Maar dat meisje, uit het volk, dat...

(Hij herpakt zich. Hij richt zich opnieuw tot het publiek)

Haar ouders hadden een patisserie in de Rue Neuve in Brussel, bij de Finistèrekerk. Niet zomaar een patisserie. Ge moet u het Brussel van de jaren

dertig voorstellen. Brussel leefde toen, Brussel was toen nog meer de hoofdstad dan nu. De woensdag - beursdag - was de dag voor de handelsreizigers en makelaars. Van overal uit de provincie daagden ze op, op zoek naar fortuin en avontuur. Iedereen op zijn paasbest. Dé ontmoetingsplaats was de patisserie aan de Finistèrekerk. Men kwam er om te zien en om gezien te worden. En mijn jong oog viel op haar, op Jacqueline. Ach, de schoonheid, de passie die wij voor elkaar... Ik was een eerbaar man, ik wou met haar trouwen. Had mijn vader nog geleefd, die had toegestemd. Maar Leopold was nu het hoofd van het Huis. Het was dé kans van zijn leven om een groot hart te tonen ten overstaan van het volk. Maar nee, hij stelde zijn veto. "Een prins trouwt niet met iemand uit de burgerij!" (*Tussen zijn tanden, met ingehouden woede*) De hypocrisie! Wat deed hij na de dood van de geliefde Astrid? Hij hertrouwde zelf met die... die Liliane... Een kleindochter van een garnaalvisser. (*Zijn publiek recht in de ogen kijkend*) Is het dan zoveel eerbaarder vis te verkopen dan patisserie? Ruiken garnalen dan zoveel beter dan gebakjes? Al die jaren, tot op de dag van vandaag, heb ik geprobeerd het hem te vergeven, maar is de wolf vergeven geen misdaad tegen de schapen? Ik heb haar vulgair moeten beminnen als een maitresse...

***4* Het Hooglied - Pralines in geschenkverpakking**

KAREL : Er is ons een dochter geboren, Isabelle. Zoals haar overleden moeder, een jonge vrouw met klasse. Ma filleule... Ik zorg voor haar, zij weet wat discretie is - zoals haar moeder. Ik mag nog vele vrouwen gekend hebben, maar nooit heb ik de jonge vrouw uit de patisserie uit mijn hoofd kunnen zetten. Ze was zo... Ach, hoe beschreef een der grootsten onder de koningen ooit zijn grote liefde? (*Intens*) "Van honing druipen je lippen, mijn bruid, Je staat in bloei als een lusthof vol..."

(*Karel merkt dat Anna in de deuropening staat. Ze heeft een doos pralines in geschenkverpakking bij. Hij voelt zich betrappt. Dan, ineens*)